

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
11.AVG.
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 32 (2716)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev

P. b. b.

Prihranite si čas in dobro voljo za
Vestnikov izlet

od petka, 8., do nedelje, 10. oktobra
na slovensko obalo

- hotel A kategorije
- vožnja z ladjo
- obisk v vinski kleti
- gala večerja
- zabava, ples in še kaj

Prijave možne takoj:

uprava SV-Milka Kokot ali Urška Brumnik,
Tarviser Str. 16, tel.: 0463051 43 00 40

Koča na Bleščeči – kraj srečanja

Slovenski planinci radi obiskujejo (obiskujemo) kočo pod Komnico, ki je edina v lasti Slovenskega planinskega društva. Tudi letos je društvo vabilo na pohod na Jepo (2143 m), popoldne pa je maševal ob koči župnik Stanko Olip za pokojnega planinca in enega od ustanoviteljev koče Jozija Miklavčiča, ter za dr. Marjana Čertova, ki se je tako tragično ponesrečil na Velikem Kleku.

EL hoče v sosvet

Tajnik Enotne liste mag. Rudi Vouk očitava deželnemu poslancu Fritzu Schretterju, ki je kritiziral sosvet, da nima pojma o manjšinskih vprašanjih: „Če bi sosvet ne smel sprejemati sklepov za spremembo obstoječe manjšinske zakonodaje, bi ga ne bilo treba.“ Večino sklepov sosveta so bili sprejeti tudi z glasovi FPÖ, zato je Schretterjeva kritika tembolj nerazumljiva.

Obžalovanja vredno pa je, da pristojni politiki sklepe ignorirajo, zato je treba njegov pomen zvečati. „To pa ne pomeni, da bi sosvet lahko kdajkoli postal nadomestilo za direktno voljeno demokratično zastopstvo narodne skupnosti. Moral bi biti nekakšno mesto clearinga med narodnostno zbornico in zvezno oz. deželno politiko,“ je mnenja Vouk.

V imenu EL pa zahteva Vouk tudi dva sedeža v sosvetu, češ da je v dvojezičnih občinah EL prav tako moč na kot FPÖ, in je že kar nominalni Andreja Wakouniga in Stefana Domeja.

Medtem ko NSKS novih članov sosveta (še) ni imenoval, pa je ZSO nominirala Janka Zwittera, podžupana v Straji vasi (Gospodarska lista), in Ano Blatnikovo.

Gradišćanski Hrvati so šli vendarle v sosvet

Pred kratkim se je konstituiral sosvet za hrvaško narodno skupnost na Gradišćanskem. Zlano je, da gradišćanski Hrvati v preteklih letih niso bili deležni finančne podpore v taki meri kot koroški Slovenci, čeprav niso bojkotirali vstopa v sosvet. Vzrok temu je bil, da se politične stranke v deželi niso mogle sporazumeti glede zasedbe sosveta. Na Gradišćanskem imajo namreč politične stranke močan vpliv tudi na takojmenovane narodnostne organizacije. Zato bodo imele politične stranke v sosvetu za

gradišćanske Hrvate vpliv ne samo po strankarskih zastopnikih, temveč tudi po zastopnikih, ki so jih imenoval narodnostne organizacije.

Koroški Slovenci smo na boljšem v toliko, da imamo dve priznani osrednji politični organizaciji, ki sta v svojih političnih odločanjih avtonomni.

Sosvet za gradišćanske Hrvate je poleg madžarskega in slovenskega tretji sosvet. Pričakovati je, da bodo tudi Čehi, Slovaki in Romi ter Sinti kar kmalu dobili svoje sosvete.

Sosvet se je z vstopom slo-

venske narodne skupnosti pred štirimi leti etablirali kot telo urada zveznega kanclerja za urejevanje manjšinskih vprašanj. Tega procesa etabliranja sosveta ni več mogoče zaustaviti, tudi ne z otročjimi zahtevami kot npr., da naj stranke pošljejo bolj pomembne zastopnike ali pa, da naj se preko ugotavljanja manjšine preveri zasidranost posameznih organizacij.

Institucija sosveta ni več zgolj zadeva koroških Slovencev, temveč se že tiče vseh šestih manjšin v Avstriji. Samo v

sodelovanju z njimi bo mogoče doseči predloge za novelizacijo zakona o narodnostnih skupinah. Toda tudi te predloge bo treba izdelati v okviru sosveta.

Naj bo naš odnos do sosveta tak ali drugačen, dejstvo je, da brez njega urad zveznega kanclerja ne bo izplačeval podpor. To nam kažejo izkušnje gradišćanskih Hrvatov.

Nekateri na Koroškem mislijo, da so tako „močni“, da lahko bojkotirajo sosvet. Kaj, če se bo ob koncu njihova „moč“ izkazala kot navadna fatamorgana? M.S.

Za obrambo Slovenije 2,5 odstotka

Obrambni minister Republike Slovenije, Janez Janša, je na tiskovni konferenci v torek, 23. avgusta, povedal, da je vlada v zadnjem času obravnavala tri dokumente, ki se tičejo obrambe države, in sicer dopolnjena izhodišča resolucije o nacionalni varnosti, osnutek zakona o obrambi in besedilo zakona o zagotavljanju sredstev za dolgoročni razvoj obrambnega programa. To je dejal v povezavi s predstavitvijo zakona o obrambi. Nadalje je razložil, da bi moralo biti možno, v naslednjih osmih letih dobiti na podlagi tega zakona en odstotek letno od bruto narodnega dohodka za obrambni sistem države. Vs sredstva za obrambo pa ne bi smela presežati 2,5 odstotka narodnega dohodka.

Vestnikov izlet – tako lepa je slovenska obala!

Na sliki je piranski polotok s Piranom, Bernadinom, delom Portoroža in Beljim križem – čudovite možnosti za nekaj oddiha!

Narodni svet je užaljen: sosvet, v katerega je tako silil, ne pleše po njegovi piščalki. Gmotna sredstva, namenjena manjšini, porazdeljuje po objektivnih kriterijih. Dunaj ni Ljubljana in ne pozna ali se vsaj požižga na ideološke predsodke; v tem je menda prednost znane avstrijske birokracije, izvirajoče še iz cesarskih časov: Slovenci so Dunaju Slovenci, najsi bodo to ali ono, črni ali rdeči, nacionalisti ali multi-

KOMENTAR

dr. Francija Zwitter

Narodnostni sosvet brez narodnih svetnikov?

kulturni sanjači, njim dodeljeni denar si naj sami razdelijo, noben dunajski uradnik ni zainteresiran za notranje-manjšinske konflikte in razprtije.

Narodni svet se čuti opeharjenega: prav njegova politika je pred štirimi leti silila koroške Slovence v sosvet in s tem do posrednega priznanja diskriminirajočega Zakona o narodnih skupinah (Volksgruppengesetz). In zdaj v tem sosvetu nima monopola do manjšinskega zastopstva. Je ena od številnih strank, ki naj v sosvetu zastopajo manjšino. Nič več nič, nič manj, čeprav je njegov predsednik hkrati tudi predsednik sosveta.

Zdaj grozi z izstopom iz sosveta, kakor trmast otrok noče več imenovati novih članov zanj, misleč, da s takim ravnanjem lahko izsili, česar v pogajanjih ne doseže oz. ni dosegel.

ZSO glede sosveta nikoli ni gojila posebnih iluzij, še manj je silila vanj. Skoraj celo desetletje sta slovenski osrednji organizaciji, pač ZSO in NSKS, zavestno in upravičeno bojkotirali imenovanje sosveta, ker sta prav tako zavestno in upravičeno odklonili Zakon o narodnih skupinah, čigar jedro je prav ta sosvet.

NSKS-u se je zdelo politično oportuno, da razbije skupno in enotno nastopanje koroških Slovencev do vlade; prav v trenutku, ko je Jörg Haider nastopil mesto deželnega glavarja na

Koroškem, se mu je prilizoval in tako soomogočal cepitev koroških Slovencev, v „dobre“ in „hudobne“, Avstriji zveste in titokomuniste, kakor je to Haider vedno tudi poudarjal.

Ker si ZSO nikoli ni delala utvar glede sosveta, zdaj tudi ni razočarana: čudežev od tega „posvetovalnega organa“ ni bilo pričakovati in da bi se strankarski Savle naenkrat spreobrnil v Pavla, se menda niti narodni svetniki niso nadejali. Politično realno geslo pa se mora – po vstopu v sosvet – glasiti: iztržiti iz njega, kar se da za narodno skupnost, preprečiti v njem sleherni poskus instrumentalizacije za poslabšanje položaja manjšine ter ohraniti politični pluralizem v vrstah slovenske manjšine.

Če je to zagotovljeno, naj si narodni svetniki izvolijo svojega papeža v privatno-pravni etnični zbornici, ki bo pravtako kakor dosedanja NSKS – dobrodošla v narodnostnem sosvetu za koroške Slovence, ki je luč sveta zagledal šele po mučnih kabalah prav teh, ki so danes užaljeni in se trmasto od njega poslavljajo, čeprav vedo, da s tem svojim ravnanjem zafrkavajo sami sebe in – kar je še huje – tudi svoje pristaše, ker se bodo končno zopet našli v tem zastopstvu.

Linija ZSO je glede narodnostnega sosveta jasna; kam sili NSKS, je iz dneva v dan bolj zamegljeno.

Narodni svet v škripcih zaradi sosveta: je in

Dr. Matevž Grilc, predsednik NSKS in še predsednik sosveta za Slovence, kot je poudaril sam, je na tiskovni konferenci izrazil svoje nezadovoljstvo z delovanjem sosveta, ker da niti eden od sklepov, ki so bili sprejeti v tem gremiju soglasno, tudi z glasovi strank, ni bil realiziran. V prejšnjih letih, pravi Grilc, je Urad zveznega kanclerja upošteval vsaj predloge za razdelitev finančnih podpor, zdaj pa menda tudi tega ne več. (Zastopniki NSKS in cerkve so glasovali za nesorazmerno porazdelitev denarja med NSKS in ZSO; op. pis.)

Stranke ignorirajo sklepe sosveta, tudi npr. deželna vla-

da sosveta ne upošteva. Grilc obtožuje predvsem nam. deželnega glavarja dr. Ambrozija, da je glavna zaviralna sila pri uresničevanju sklepov glede otroških vrtcev.

Grilc zahteva v sosvet zastopnike strank, ki imajo kompetence, da lahko znotraj svojih strank uresničijo tisto, kar so sklenili v sosvetu; edinole pliberški župan dr. Raimund Grilc da ima take kompetence. Zastopnika FP pa bi po manjšinskem zakonu sploh ne smela sedeti v sosvetu, ker nista pripadnika slovenske narodne skupnosti.

„Kar se tiče slovenskih zastopnikov, gre tu za zasidra-

DS „Narodnosti v SPÖ“ in sosvet

Dva povoda sta bila, da je zastopstvo Delovne skupnosti „Narodnosti v SPÖ“ sporočilo javnosti svoj odnos do sodelovanja v sosvetu: difuzen odnos Narodnega sveta koroških Slovencev do sosveta in pa konstituiranje sosveta za gradiščanske Hrvate.

Tomaž Ogris je jasno povedal svoja stališča: „V sosvetu vidimo važen gremij, o katerem so bile dolge diskusije na Koroškem. Mi smo se zelo zgodaj odločili za sosvet, saj smo menja, da je bolje, če se pogovarjamo, kot pa obratno, čeprav rezultati niso vselej tisti, katerih si pričakujemo. Sosvet pa pomeni za nas tudi resnično alternativno k takoimenovani „etnični zbornici“. Iz Gemacherjeve študije iz leta 1990 je razvidno, da se le približno četrtina slovenskogovorečih počuti zastopane od narodnostnih organizacij; drugi zaupajo bolj političnim ali cerkvenim strukturam. Zato je sosvet tudi v tem pogledu reprezentativen. Obenem pa moram reči, da tudi za nas ta gremij ni še tako učinkovit, kot bi si želeli. Cele vrste soglasnih sklepov vladi – deželna ali pa zvezna – nista upoštevali. Za svojo nalogo štejem – kot člani SPÖ – da se trudimo za njihovo uresničevanje. Nekaj pa jih je bilo vendar realiziranih – na primer dvojezična trgovska akademija, ljudska šola Mohorjeve, in

„Če etnocentrizem, potem ima to posledice na vseh ravneh: pri volilnem redu na deželni in na zvezni ravni, in potem tudi ne bi prišli mimo problema priznavalnega principa – kako ugotovimo nacionalno pripadnost.“

(P. Kaiser)

mislim, da je napačno, če se nekdanji poslanec ponaša s temi uspehi kot s svojimi zaslugami. Vsi vemo, da posameznik sploh ne more spraviti skupaj kaj takega, pa naj bo še tako dober.

Še vedno pa so stvari, ki še niso rešene – na primer zasedba ravnateljcev na šolah, boljše medijsko oskrbovanje manjšine, posebej pa še problem dvojezične vzgoje v vrtcih in pa glasbene šole, toda tudi tu raste pripravljenost za uspešno rešitev.

nost v narodni skupini sami, to pa se da ugotoviti le tako, da koroški Slovenci o tem odločajo s tajnimi volitvami,“ pravi Grilc. Zato naj bi zdaj ne imenovali novega sestava za sosvet, pač naj ta deluje v starem sestavu, pač do rešitve nakazanih vprašanj. „Nočemo ukiniti sosveta, toda vprašanje uresničevanja sklepov in odgovarjanja jočega zastopstva manjšine je bistveno.“

Dr. Apovnik, vodja biroja za narodno skupnost pri Deželni vladi, podpredsednik NSKS in član sosveta, je Gril-

O „etnični zbornici“ ali „manjšinskem parlamentu“ pa toliko: ta ideja izvira iz radikalne etnocentrične politike, kakršno odklanjamo. Kljub temu poskušam razumeti pozicijo NSKS, kajti tudi etnocentrizem se v sebi razlikuje po agre-

Tomaž Ogris

siji in defenzivi. Fatalno na zadevi je le, da se obe varianti dopolnjujeta, to pa ima lahko posledice, kakršne lahko vidimo ne samo v bivši Jugoslaviji.

Manjšinski parlament bi bil uresničljiv lahko le z narodnim katastrofom, za model pa se čisto citira model iz Slovenije. Upam si trditi, da to sploh ni vzgleden model. Vselej ga hvale uradna Slovenija, medtem ko manjšina ne pride do besede. Ne smemo pozabiti, da je taka ureditev tudi samo relik iz komunističnih časov in da bi današnja Slovenija tega danes ne spravila več skupaj. Zastopstvo v legislativi pa je drugo poglavje in nima nič skupnega s kakšnim parlamentom. Te želje so nastale, ko je bil NSKS mnenja, da je čas zanj ugoden in da bi z večinskimi sklepi dobili več denarja. Človek, ki se zavzema za manjšinska vprašanja, mora nujno odklanjati vsakršna večinska odločanja, saj so za manjšino vedno fatalna. Ravno tako fatalno pa je, če se kaj takega zgodi med manjšino samo.“

Tomaž Ogris je še poudaril, da se bo vedno zavzemal za prosto priznavanje, bodisi narodnostno ali pa politično, vendar je vsako siljenje nedopustno. Na vprašanje novinarja, kako bi bilo, če bi prosto lahko volil tak parlament z dodatnim volilnim lističem (po vsej Koroški), pa je Ogris opozoril na veliko možnost manipuliranja v oblikovanju za-

čeve besede podprl in povedal, kaj je doslej napravila komisija za spremembo manjšinskega zakona. Zastopniki FP odklanjajo vsakršno spremembo, to pa ni ravno motivacija za delo te skupine. (V dveh letih in pol ta skupina ni predložila gotovega predloga za spremembo zakona, deloma zaradi bolezni.)

Kot je povedal dr. Grilc, si pričakuje od pogovora z zveznim kanclerjem rešitev odprtih vprašanj, to pa bo odločalo o nadaljnji poti NSKS v sosvetu. S.W.

stopstva koroških Slovencev. Deželni poslanec mag. Peter Kaiser je poudaril pomen sosveta v vprašanju dvojezičnih vrtcev. Poleg tega pa je opozoril na načelno vprašanje načina reševanja manjšinske politike – integracija ali etnocentrizem, kajti: Treba se je odločiti za eno ali za drugo pot. Če etnocentrizem, potem ima to posledice na vseh ravneh: pri volilnem redu na deželni in na zvezni ravni in potem tudi ne bomo prišli mimo problema priznavalnega principa – kako ugotovimo narodno pripadnost.

Potrebno je, da posamezne občine ustanavljajo dvojezične skupine v vrtcih in poskrbijo za primerne prostore. Če obstaja med narodnostnimi organizacijami in med političnimi strankami za novelizacijo zakona o otroških vrtcih sporazum, potem ni razloga, da se tega problema ne lotimo. Tu apeliram na NSKS, da odprto položi svoje karte na mizo.

Ana Blatnik

Ana Blatnik pa je povedala, da z veseljem spremlja članstvo v sosvetu, kamor jo je delegirala Zveza slovenskih organizacij in da ne vidi nobene diskrepance v težnjah, ki jih zastopa kot članica Delovne skupnosti in tistih, ki jih namerava zastopati v sosvetu.

S.W.

Odgovor DS F. Schretterju

Čisto neprimerna je današnja kritika manjšinskega govornika svobodnjaške stranke Fritza Schretterja o novelizaciji manjšinskega zakona, o kateri je bilo govora na tiskovni konferenci v sredo. To pravi Tomaž Ogris, predsednik DS Avstrijske narodnosti v SPÖ.

Pri omenjeni novelizaciji manjšinskega zakona gre le za večjo obveznost sklepov. O 600 do 800 nadaljnih krajevnih tablah in kažipotih... itd. se sploh ni govorilo, je Ogris še dodal.

Povsem nerazumljiva je tudi Schretterjeva kritika o sklepih sosveta. Te sklepe skoraj zmeraj sklenejo soglasno, to pomeni tudi z glasovi zastopnikov svobodnjaške stranke. S tem se stavi vprašanje, kaj je sploh smisel Schretterjevega ogorčenja, ki sloni na čisto nepravilnih trditvah.

Pogovor z Brigitte Busch in dr. Vladimirjem Wakounigom

Brigitte Busch in dr. Wakounig sta postala poverjenika Sveta Evrope za medkulturna vprašanja s sedežem na celovški univerzi

Kakšna je bila vajina pot do tega mesta pri Svetu Evrope?

Busch: Začelo se je nekako leta 1991. Dr. Petra Leuprecht (zdajšnji podpredsednik Sveta Evrope, op. pis.) sem poznala že od takrat, ko sem delala z begunci in leta 1989 sva se pogovarjala o šoli na Koroškem že po sprejetju šolskega zakona. Takrat je bilo aktualno rektorsko poročilo avstrijskih univerz.

Wakounig: Pri seji meddržavnih organizacij sem referiral o tem poročilu in prikazal politično situacijo na Koroškem, tudi zato, ker je bilo že več ali manj jasno, da bo Haider novi deželni glavar. Ta seja je sprejela poročilo in tako je bil odbor informiran o kršenju človekovih pravic in o desničarskem zasuku na Koroškem.

Brigitte Busch

Busch: Takrat so se zelo zanimali za to poročilo, kajti v tem času so se ljudje kot npr. Mock zavzemali za segregacijo.

Wakounig: Takrat so v Svetu Evrope pripravljali koncept stare vrste zaščite manjšin, to pomeni, da so odrezane od struktur večinskega naroda, kakršen je bil tudi koncept Völkerbunda že v medvojnem času. V rektorskem poročilu so pa koncepti zaveznitva in pospeševanje manjšin v vidika socialnega, ekonomskega in političnega razvijanja regij samih. Ta koncept ni povsem nov, vendar je tako mislil tudi Peter Leuprecht, da gre za zaveznitvo med večino in manjšino, pa tudi za zaveznitvo med manjšinami samimi.

Busch: Leuprecht je bil takrat direktor odbora za človekove pravice in bil je prvi, ki se je zares zavzemal za begunce in emigrante in ki je hotel, da bi bilo zasidrano v koncepciji o nedeljivosti človekovih pravic, da imajo migranti enak status kot manjšine. S tem je imel precej težav, vendar so se najodgovornejši organi s tem strinjali. Pri nas problem na primer ni tako pereč kot v Franciji, kjer je veliko imigrantov iz Afrike.

Wakounig: Povezanost z ES se je nadaljevala, ker jim je ustrezal tudi koncept o multikulturnem učenju. Leuprecht je poznal delovanje na celovški univerzi in je bil mnenja, da je tu potrebno tesnejše sodelovanje. Po preobratu v vzhodnih državah je predlagal, da bi se na celovški univerzi organiziral prvi seminar ES za medkulturno učenje v službi človekovih pravic. Ta seminar je bil leta 1991, sodelovalo pa je precej strokovnjakov tako z zahoda kot z vzhoda.

Busch: Ne samo strokovnjaki, pač pa tudi poslanci raznih parlamentov in zastopniki vlad z vzhoda in zahoda. Bilo je zelo zanimivo, saj so mnogi zastopniki vlad z vzhoda bili prvič v konfrontaciji z idejami interkulturalnosti. Na primer: Litvanec je trdil, da sožitje med Litvanci in Rusi sploh ni mogoče,

ostane enkratna zadeva, ampak da se mora razvijati naprej, da je treba podpreti konkretne projekte na terenu. Takrat sva predvsem mislila na šolstvo, šlo je takrat konkretno za šolo v Celovcu in sva bila mnenja, da bi bilo izredno pomembno, če bi ES podprl zahtevo po tej šoli. Pravzaprav nisva kaj dosti upala na uspeh, ker je bil ES do tedaj bolj aktiven na legislativni ravni kot na terenu. Vendar pa so pri ES sklenili ukrepe o vzpostavitvi medsebojnega zaupanja (Vertrauensbildende Maßnahmen), kjer sva tudi nekoliko prispevala.

Svoje predloge sva itak zapisala v knjigi, ki sva jo sama izdala. Načrtovala in izpeljala sva tudi letošnji drugi seminar, ko je šlo za vključevanje koncepcije človekovih pravic. Na tem zborovanju smo predstavili povsem konkretne projekte na medijskem in izobraževalnem področju, pa tudi projekte lokalne demokracije. S tem, da je ministrski komite v ES sprejel ukrepe o vzpostavitvi zaupanja, je stvar postala zelo resna in aktualna. Leuprecht je postal drugi generalni tajnik ES in on si je te ukrepe in pa uresničevanje človekovih pravic vzel za svoj program.

Busch: Pri zadnjem seminarju je postalo jasno, da je zelo veliko potencialnih projektov. Že na Koroškem je jasno, da segregacija ni več možna, predstavljenih je bilo dvanajst konkretnih projektov. Postalo je očitno, da je to res velik program in marca smo sklenili, da je treba organizirati tudi koordinacijo med različnimi projekti. Predlog je bil, naj bo ta koordinacija v Celovcu ob sodelovanju celovške univerze. Tako smo začeli in zdaj je ES želel skleniti pogodbo z nama s tem, da bo koordinacijski center v Celovcu.

Wakounig: Ta koordinacijski center je delovna skupina, ki se imenuje Interkulturalna mreža/Interkulturelles Netzwerk pri Evropskem svetu s sedežem zaenkrat v Celovcu. Govornika sva zaenkrat midva z Brigitte. Ta medkulturna mreža pa ne zaobjema samo ljudi, ki so na univerzi. Tu so tudi taki, ki so svoje projekte že razvili na področju šolstva, večjezičnega radia ipd.

Busch: Midva sva direktno povezana z ES, saj je treba skupino širše organizirati. Imamo nalogo, da ustanoviva mrežo in da oceniva projekte, ki jih dobi ES iz raznih dežel, lahko pa jih seveda koncipirava tudi sama oz. s pomočjo sodelavcev.

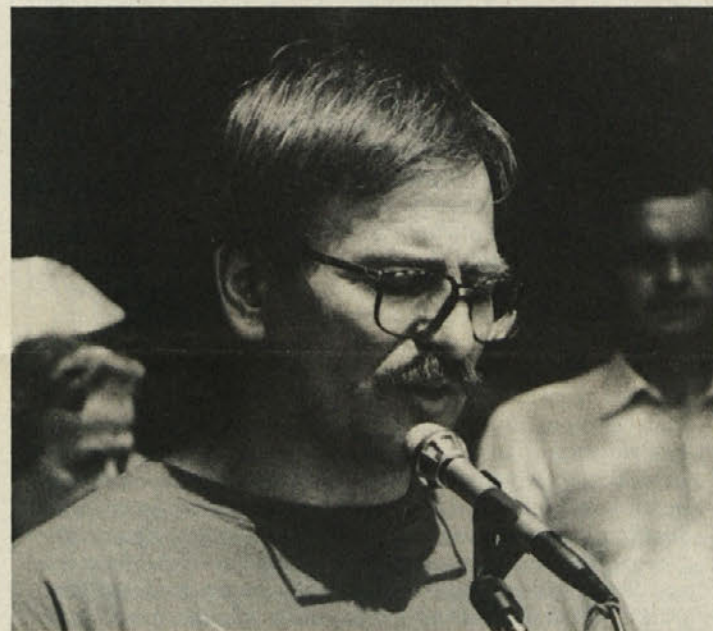
Wakounig: Projekte je treba seveda tudi strokovnoznanstveno spremljati, jih dokumentirati in preveriti njihovo uspešnost. Zato so seveda potrebni ljudje, nekaj jih je seveda na univerzi, vendar naj bi sodelovali tudi drugi. Kakšen bo status te skupine na univerzi, pa še ni jasno, ker je treba počakati na novi univerzitetni organizacijski zakon. Tu se odpirajo nove možnosti. Najina pozicija pa nikakor ni na odnosu delodajalca in delojemalca. Po zadnji seji v Strassbourgu

pa sva akceptirana kot stalna eksperta in svetovalca.

Busch: Ko sva bila zadnjič v Strassbourgu, je bila najprej seja z generalnim sekretariatom in z vsemi oddelki pri ES (oddelek za človekove pravice, za kulturo, za izobrazbo, za medije, za regionalni razvoj), potem smo se pogovarjali o tem programu in na katerih področjih so konkretni projekti. Vsi oddelki so se strinjali, da prevzameva koordinacijo, potem pa smo se pogovarjali še posebej z oddelki.

Kateri projekti so na Koroškem trenutno najbolj aktualni?

Wakounig: Naj začnem od zada: predstavila sva npr. Rizzi-jevo skupino in bili so za ta projekt zelo zagreti. Ponudili so tudi neke vrste patronanco za to društvo, posamezne projekte znotraj Rizzijevega društva bi lahko tudi finančno podprli. Druga stvar je npr. mladinska akademija, ki bo drugo leto

Dr. Vladimir Wakounig

v Beljaku. Tam se bodo srečali mladinci iz desetih držav s svojimi pedagogi. Ta akademija naj bi se ciklično odvijala vselej v kaki drugi državi.

Busch: Na medijskem področju obstaja projekt koordinacije nekomercialnih radijev na Koroškem, v Italiji in v Sloveniji. Prvi korak je organiziranje seminarja s ciljem, da se definira pomen teh medkulturnih medijev in pa kriteriji dvo- ali večjezičnosti. Pomagava predvsem vsebinsko, organiziral pa bo to srečanje ES sam verjetno tam okoli oktobra v Strassbourgu. Pri teh medijih ne gre le za jezikovno plat, pač pa predvsem za način rešerširanja in za način pisanja. Važne so predvsem teme, ki se jih tak radio loteva.

Kolikšen je vpliv medkulturnih projektov na „tihu večino“, ki spremlja to dogajanje bolj ob robu ali pa sploh ne?

Busch: Mediji, ki niso večinski, morajo biti nekomercialni ali pa vsaj toliko nekomercialni, da nimajo izključnega cilja povečati naklado ali krog poslušalcev za vsako ceno. Na trgu taki mediji vsekakor ne bodo uspeli. Mnenja pa sem, da imajo dolgoročno vpliv na

druge medije. V Franciji imajo npr. že dolgo tradicijo nekomercialnih medijev in pokazalo se je, da imajo vpliv na način poročanja pri Radio France International. Ti radii so regionalni in se zato tudi v večji meri posvečajo problemom, ki ljudi neposredno zanimajo. Če gledamo pri nas televizijo, vidimo, da ponujajo modele iz mesta in nikoli ne s podeželja.

Wakounig: Kar se tiče vpliva teh projektov, bi rad opozoril na to, da bo jeseni na Dunaju zasedal vrh ES, kjer bo Leuprecht predstavil koncept teh ukrepov in sprejet bo tudi budget. To pomeni, da se bodo članice ES seveda začele zanimati tudi za ta sektor. S tem postanejo tudi države same iniciatorke takih ukrepov. Realizirale jih bodo lahko le, če bodo prej preverjeni po kriterijih, ki tem konceptom ustrezajo. V tem smislu bodo ti ukrepi dobili tudi družbeno razsežnost. Denimo, če bi hoteli realizirati kampanjo za ak-

ceptiranje Romov ali pa kakšnih drugih manjšin, bo to dobilo čisto drug političen pomen, ker bo država sama tudi vključena. Ne smemo pozabiti, da se bo denar za uresničevanje ukrepov zbiral iz različnih držav, ki ga bodo hotele tudi koristiti. Osebnostno sem mnenja, da bodo ti ukrepi imeli še poseben političen pomen v teh novih demokracijah.

Busch: Mislim, da se mora vse začeti pri učenju spoštovati drugega. V prvi vrsti je potrebna antirasistična vzgoja, ki je pri nas zagotovo še manjka.

Wakounig: Tudi na Koroškem bi lahko rekli, da hočejo znanstveno spremljati dvojezično vzgojo – pravim: vzgojo, ne samo pouk, kar bi dobilo čisto drug pomen. S tem bi jasno deklarirali, da dvojezičnost nekaj velja. Če pa take skupine nimam, je vse prepuščeno angažmaju ali neangažmaju, kreativnosti ali nekreativnosti vsakega posameznega učitelja in je povečini vse improvizirano. Tudi seminarji pedagoškega inštituta, ki je zadolžen za izobraževanje učiteljev, niso daljnoročno koncipirani. Ena oseba je zadolžena za celotno dvojezičnost, zato tudi dvojezični pouk pri mnogih učiteljih ni zelo pomembna stvar.

Soba s posteljo še ne more biti narod

Znani umetnik in ambasador dobre volje pri Unescu lord Jehudi Menuhin je Slovencem ob koncertu v Ljubljani kratko in jasno povedal, naj se zadovoljijo s kulturno avtonomijo, in se ponovno vključijo v Avstro-Ogrsko, saj sicer nimajo prihodnosti. S tem je dokazal resničnost starega spoznanja, da je lahko genij na enem področju popolna tabula rasa drugod. Jehudi Menuhin očitno ne ve, da so se nekoč slovenski študenti na Dunaju skupaj z židovskimi borili proti silam, katerih duh še danes vlada v Avstriji in ki je ne tako daleč v preteklosti privedel do Mauthausna. Ne ve, da je bilo staro cesarstvo v Srednji Evropi ječa narodov, kakor je zapisal angleški zgodovinar.

Vseeno smo mu lahko hvaležni, ker je s svojo šokantno izjavo opozoril na nakano, ki nam res grozi. Ni namreč dvoma, da jo uresničuje Avstrija, kot je jasno nakazal njen politik Busek. Koliko se uresničuje nova Avstro-Ogrska oziroma Mitteleuropa pri nas, ki jih opažamo okoli sebe. Danes se v svetu že odkrito piše, da sta Avstrija in Nemčija podprli secesijo Slovenije s propagandno diplomatsko, obveščevalno in vojaško akcijo. Tega prav gotovo nista storili iz ljubezni do Slovencev. Še so nam tudi v spominu pogosti obiski habsburških dedičev v Ljubljani v kritičnih dneh. Tudi drugih znamenj je dovolj. Skupščina, strokovne organizacije itd. prevzemajo avstrijske in nemške pravilnike. Prav zdaj naj bi državni zbor urejal lokalno samoupravo po avstrijskih vzorcih (Delo, 13. julija). Plete se sodelovanje med TO in avstrijsko vojsko. Sredi Ljubljane je zasedla Avstrijska banka. Avstrijski in nemški kapital kupujeta oz. se vrvata v eno slovensko podjetje za drugim. V otroške vrte uvajajo nemščino. Odgovorni niso zanikali pisanja slovenskega koroškega politika dr. Zwittera (Razprodaja interesov ali hlapčevsko prilizovanje, Delo, 13. julija), ki je očital zunanjemu ministru, da v pogovoru z dr. Mockom ni vztrajal, „da je Republika Slovenija glede slovenske manjšine na Koroškem prava naslednica bivše Jugoslavije...“, medtem ko naj bi predsednik Slovenije po pisanju Kleine Zeitung izjavil, da je „vprašanje slovenske manjšine na Koroškem zgolj avstrijska zadeva“. Ni čudno, če je slovenski življenj izpostavljen asimilaciji. Še zadnje slovenske župnije postajajo dvojezične. Hkrati sprejemajo občine v Sloveniji stare nemške fevdalne grbe. Še na avtomobilskih tablicah so jih dali, tako da so vsak hip pred očmi. S tolarjem obujamo spomin na Marijo Terezijo. Naši zgodovinarji že pišejo novo zgodovino, ki zanika, da bi bili kdaj navadni hlapci tuje fevdalne gospode in rišejo staro Avstrijo, vsaj do 19. stoletja, kot popolnoma nedolžno, kar se tiče narodnega zatiranja. Vojaško, medijsko in muzealno praznujemo zmago nad Turki v Sisku, kot da bi to bila slovenska zmaga, a je bilo le nemško podjetje pod komando tujih poveljnikov. Občila, kulturniki in politiki nenehno svarijo pred Jugom, svarijo pred zaprtostjo vase, ne svarijo pa pred nevarnostjo s severa in zahoda. Že se širijo glasovi, ki zahtevajo večjezično Slovenijo. „Je prava mora res, če si prisiljen roditi se v tako prilikavem in mračnjakem jeziku, kot je slovenščina,“ je zapisal neki znanstvenik svoji knjigi na pot. Strokovnjaki opuščajo slovenščino v doma objavljenih razpravah o svojih dosežkih, ker lahko zahtevajo strokovne revije. Med ljudmi nastaja vindišarstvo. Tu ne msilimo na venetske teorije o praslovenskem poreklu naših prednikov Venetov, ampak na golo nemškutarstvo, ki trdi, da Slovenci nismo Slovani. Vse to v času, ko slovenski politik izjavlja, da so „interesne sfere Zahoda na Balkanu danes enake kot pred prvo svetovno vojno, vendar v drugih izjavah ne govori v skladu s tem spoznanjem.

Se veliko več bi se dalo navesti, toda tudi navedeno je dovolj zgovorno. Vse to so mali koraki, ki jih je svetoval Busek pri uresničevanju ideje o Srednji Evropi. Mimogrede: v Trbižu lahko kupimo nalepko z avstroogrskim cesarskim grbom in naslovom: Mitteleuropa.

Naši ljudje pa tega kot da ne vidijo. Če pa vidijo, jih ne briga. In če jih briga, stiskajo rep med noge, ker jih je strah kaj reči. Molčijo. Ali pa celo govorijo: Kaj pa nam je bilo tako slabega pod Avstrijo? Enako kot slovenski študent pred leti, ko se je zmrdoval nad protesti slovenskih koroških študentov zaradi potujčevanja, češ, kaj jim pa manjka. Vse to pa kaže, da nas je preplaval skrajno nevarni duh denarnega in povzpetniškega kozmopolitizma, ki ne ve, da bi s Srednjo Evropo sicer prišlo v Slovenijo nekaj več novih mercedesov, toda zato bi veliko ljudi moralo vzeti beraško palico v roke, večina pa bi postala zgolj siva najemna sila, odvisna od tuje gospode.

Morda pa nas bo Jehudi Menuhin le zdramil s svojim šokantnim predlogom. Če ne, bo spet molk. Gospod Busek pa bo s pomočjo naših politikov in nekaterih kulturnikov nadaljeval male korake k temu, da se počasna in komaj (nekaterim) vidna socialna asimilacija, ki nas že razžira, nekega dne sprevrže tudi v jezično odmiranje naroda. Odmiranje, ki je začelo. Samomor, ki je v resnici umor!

Toda Slovenci molčijo in ne vidijo, kam nas gonijo. Vsi razburjeni nasedajo raznim škandalom, ne da bi videli, kaj se plete zadaj. Novinarka je posrečeno zabrusila slavnemu umetniku: „Gospod Menuhin, kar govorite, je bogokletno.“ Dodajmo: bogokletno je, kar počnemo.

Jurij Zalokar, Radovljica

Literatura na Irskem

Sean O'Casey opisuje v svojih obširnih spominih, kako je ob začetku našega stoletja razkačena množica demonstrirala pred Abbey teatrom v Dublinu, kjer so bili uprizorili igro Johna Syngea „Junak iz zahodnega sveta“. Vsi demonstrantje so menili, da je igra žaljiva za poštnega Irca, vendar jo je komaj kdo tudi sam videl. Nekaj let kasneje je Sean O'Casey, ljubljenec irske inteligence, ogorčen zapustil Irsko; s svojo dramo „Plug in zvezde“ je bil doživel hud poraz. Prekel je mrzlo srce in ozkosrčnost Caitlin ni Hoolikan (poetično ime za Irsko), rekoč, da preganja svoje najbolj nadarjene otroke.

O'Casey ni bil ne prvi ne zadnji, ki je zapustil domovino z jezo v srcu. Odhajanje pa je bilo zgolj fizično, saj je le redkokomu uspelo, da bi se ločil od nje tudi psihično. Čeprav so pisatelji skoraj vse življenje živeli drugod, kot na primer James Joyce ali Samuel Beckett, vedno znova so opisovali Irsko, črpali so iz njene mitologije in vsakdanjosti.

Avtorji so zapuščali domovino, ker se niso mogli sprijazniti z ozkosrčno, rigidno moralno, ki je bila in je deloma še danes doma na Irskem. George Bernard Shaw, ki je emigriral ob koncu prejšnjega stoletja še kot navaden delavec in ne kot slaven avtor, je imel na izbiri samo dvoje: umreti od lakote ali pa oditi.

Ne glede na socialne okoliščine pa Irsko v svoji zgodovini ni nikoli skrbela za svoboden razvoj kreativnega potenciala. Frank O'Connor na

primer ni mogel več publicirati na Irskem, ker njegovo privatno življenje ni ustrezalo prevladujoči družbeni morali (bil je trikrat poročen). Najhujše za pisatelje pa je bila cenzura, ki so jo predvsem v tridesetih letih zelo ekscesivno izvajali.

Cenzura je imela posebno na očeh dela, v katerih je oblast videla blasfemijo ali pa dvom v historični konsens – enostavneje povedano: cenzura ni prenesla kritike na račun vlade. V tridesetih letih je bilo na indeksu okrog 600

literarnih del in nad sto časopisov. Indeks je skorajda seznam največjih svetovnih literatov: poleg del irskih avtorjev so bila na seznamu tudi posamezna dela Maksima Gorkega, Arthurja Schnitzlerja, Stefana Zweiga ter celo Boccaccia. Zakon o cenzuri je dolgo zastrupljal literarno kulturno ozračje in pravzaprav obstaja še danes, čeprav so se vsi avtorji po vrsti borili za to, da bi ga odpravili.

Preden pa se bomo zgražali nad zaostalimi Irci, pa bi bilo bolje, da pogledamo v svojo skledo in se spomnimo, da imamo cenzuro tudi v Avstriji. Medtem ko na Irskem – kljub formalni možnosti, ki jo nudi zakon – v zadnjem desetletju niso prepovedali ničesar, pa so v Avstriji dali na tak indeks Achternbuschevo delo „Die Gespenster“. Toliko mimogrede o naprednih in zaostalih državah.

Človek bi verjel, da prepoved smešenja države še pospešeno spodbuja k pisanju, a temu ni vedno tako. Prepoved je lahko zelo dvorezna

zadeva. Razen v nacionalsocializmu, kjer so prepovedali dela avtorjev zato, ker so bili na primer Židje, cenzura ni bila nikoli konsekvantna. Največji avtorji so bili z vsem nacionalnim ponosom anti-nacionalisti. Flan O'Brien je v najlepši galščini bril norce iz galskih nacionalistov, ki so mislili, da je bistvo nacionalnega ponosa v ozkosti duha. James Joyce pa je ob odhodu iz Irske zapisal:

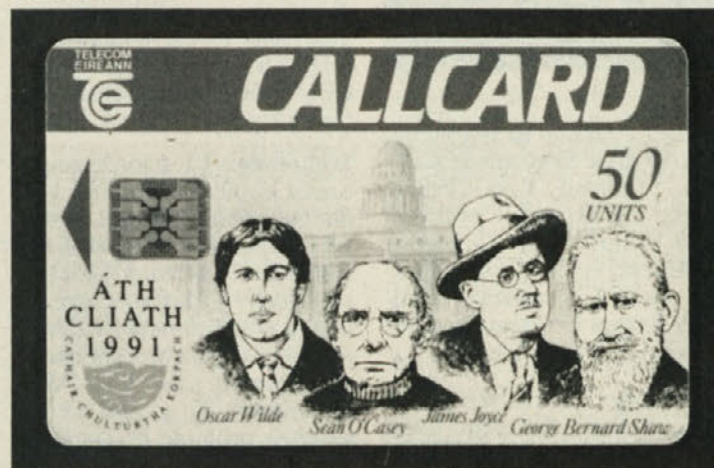
I will not serve
that in which
I no longer believe,
whether it calls itself
my home,
my fatherland
or my church.

(Nočem služiti temu, v kar ne verjamem več, pa četudi se to sebe imenuje moj dom, moja očetnjava ali moja cerkev.)

Toda – denar je sveta vladar in turistični menedžerji Irske so kaj kmalu spoznali, da so neljubljeni sinovi in neljubljene hčerke – poleg narave in grajskih ter cerkvenih razvalin – najboljši turistični kapital. Vsake poletje je Irsko preplavljena ne samo s turisti, pač pa tudi s plakati in majicami, na katerih so portreti pisateljev. Celotna pošta je ugotovila, da se da z njimi narediti dobro kupčijo in je natisnila telefonske kartice, na katerih so obrabi slavnih avtorjev. Prodajalka mi je zatrjevala, da so te kartice silno priljubljene. Rada ji verjamem, saj sem jo sama komaj dobila, pošti pa je tudi vseeno, če ljudje potem zares telefonirajo ali pa jo imajo samo za spomin.

Pot kulturno zagnanega turista vodi po poteh Williama B. Yeaha, v Joyceov stolp (kjer je preživel le nekaj dni) tja do Writters museuma v Dublinu. Tako kupčevanje s kulturo je seveda dvomljiva reč, toda resnici na ljubo je treba povedati, da Irci svoje pisatelje ljubijo v enaki meri, kot so jih nekoč topli. Ni knjigarne, kjer bi na vidnem mestu ne bila polica z irsko literaturo; v majhnem podeželskem mestecu sem naletela na knjigarno, kjer so ponujali samo irsko literaturo kar v dveh nadstropjih. O Joyceovem romanu Ulysses sem se tam pogovarjala s taksistom. Nisem še slišala, da bi se komu na Dunaju zgodilo kaj podobnega.

Helena Verdel

Kreditna telefonska kartica s podobami slavnih pisateljev

Stimme – glasilo manjšin za manjšine

Pravkar je ponovno izšlo glasilo državljanske iniciative demokratičnega življenja „die Stimme“, ki se v tokratni izdaji posveča povezanosti in razdvojenosti jezika. V tokratni izdaji so objavljena različna izhodišča o jezikovni problematiki.

Franjo Schruiff v svojem prispevku obdela odnose med manjšino in večino izven identitetnega vprašanja. Hikmet Kayahan, vodja literarnega centra VHS Ottakring, se ukvarja z literarnim obzorjem jezika. Univ. prof. dr. Peter Gstettner in dr. Vladimir Wakounig pa pišeta v svojem prispevku o pedagoškem aspektu jezika.

Es gibt nun Teile und Organisationen der slowenischen Minderheit in Kärnten, die aus dieser Bedrängnis heraus versuchen, die eng gewordenen Begriffe von „Volk“ und „Heimat“ einzuholen und die sich – dem Zeitgeist entsprechend – nun auch nationalistisch organisieren und artikulieren. Dieses nationale Aufbäumen kleiner und kleinster ethnischer Gruppen in der Region kann nicht darüber hinwegtäuschen, daß die Mehrheit der Minderheit immer nur eine ganz begrenzte Wahlmöglichkeit ließ:

Sofern der Minderheit überhaupt eine Beachtung zukam

oder gar kulturelle Wertschöpfungen zugestanden wurde, blieb für die Minderheit als einzige option: Ghetto- und Randgruppensein in der region oder Selbsteliminierung durch lautlose Assimilation in die Mehrheitskultur. Die bewußte Gestaltung einer multi-kulturellen Gesellschaft durch demokratische Teilhabe aller ethnischer Gruppen stand nie zur Diskussion.

Med drugim pa je še objavljen zanimiv komentar Karin Königove, pravne referentke dunajskega integrativnega fonda, v katerem analizira posledice novega zakona o tujcih.

S.S.

Drobolje – kraj srečanja

Slovenska prosvetna zveza je letos skupaj z organizacijo Kinderfreunde organizirala zanimive počitnice: tokrat uživa jo nekakšne medkulturne počitnice otroci iz Solnograške, Koroške, Gradišanske in Slovenije. V desetih skupinah – otroci so porazdeljeni po starosti od šest do petnajst let in ne po jeziku – imajo izredno zanimiv program: skupaj (po leg kovanja, seveda, kjer prirejajo tudi igre v vodi in na plaži) tudi rišejo, ustvarjajo skulpture, hodijo na sprehode, prirejajo disko, igrajo mini golf, „potujejo po svetu“, hodijo v kino, opravljajo plavalni izpit na koncu tečaja, pa celo noči se ne bojijo in so šli na ponočno potovanje skozi temen gozd!

Vsi po vrsti so povedali, da jim ni dolgčas in da so počitnice

prima, tisti iz Ljubljane pa so rekli, da so ful dobre. Največji hec je ob družabnih igrah, posebno če je treba jesti riž s paličicami, nositi jabolko na žlici, prirediti modno revijo in podobno. Iz Ljubljane je učiteljica risanja in ročnih del Marija Lazarič, ki ustvarja z otroki prave umetnine od jutra do pozne noči.

Pedagoška voditeljica Dagmar Klatzer je poudarila, da ni najmanjših jezikovnih problemov ali predsodkov, kot se to rado dogaja med odraslimi. In ne nazadnje so te počitnice organizirali v prepričanju, da bo nekaj tega duha sožitja ostalo tudi za bodoče...

S.W.

Luka, Ljubljana.

Na jezikovne počitnice sem prišel, da bi se naučil nekaj izrazov v nemščini. Zato mi uga-ja, da smo tukaj skupaj z nemško govorečimi, ker tako navezujem nova prijateljstva. V pogovoru si pomagamo včasih z nogami in rokami, če nam manjkajo izrazi.

Ilija, Celovec:

V Drobolje sem prišel predvsem zaradi pestrega športnega programa, katerega nam nudijo ob Baškem jezeru. Z nemškogovorečimi se razumemo dobro; če je prepir, potem le zaradi izida kake tekme.

Wolfi, Bad Bleiberg:

Zaradi svojih prijateljev, ki so na tem taboru, sem se odločil, da bom prav tako šel v Drobolje. Šele tukaj sem opazil, da so tudi Slovenci na srečanju, in naučil sem se že nekaj slovenskih besed.

Marija Lazarič iz Ljubljane

Krstna izvedba Adamičeve Sneguljčice v Križankah

Sneguljčica, hudobna mačeha, sedem škratov, princ in lovec. Nekam znano zveni vse skupaj – kdo ni v svojih otroških letih trepetal za Sneguljčico, katero je zaradi njene lepote preganjala hudobna mačeha? Trepetali smo zanjo in – ko ji je preoblečena mačeha ponujala zastrupljeno jabolko – vpili: „Ne, Sneguljčica, ne vzemi!“ No, vse se je dobro končalo, prišel je princ in konec dober, vse dobro.

Idejni oče novega slovenskega musicla je pravzaprav dirigent Milivoj Šurbek, ki je lani navdihnil takrat osemdesetletnega slovenskega skladatelja Bojana Adamiča za komponiranje novega slovenskega celovečernega dela. Pridobili so še libretista Jožeta Humra, kateremu je priskočil na pomoč pesnik Ervin Fritz. K vsemu temu je treba dodati še edinstveno zamisel, da bi vse skupaj spremljal Pihalni orkester slovenske policije, katerega je Milivoj Šurbek v zadnjih dveh letih doobra prevetrl. Iz že prej dobre godbe na pihala je ustvaril pihalni orkester najvišje kvalitete, pri katerem sploh ne pogrešaš godal.

Sneguljčica je hotela biti otroška opera, postala je slovenski musical. Adamič, moj-

ster številnih skladb za film, za razne pihalne sestave in tudi avtor mnogih krajših skladb za učence glasbenih šol, je ustvaril celovečerno delo, kakršnega v slovenski glasbi do sedaj še ni bilo. Mnogo dobrih glasbenih in igralskih likov je v tem delu, predvsem je pa najboljša vloga Zrcala, ki je razlagalec in dobesedno nekaka vest predstave, ki včasih tudi fizično lebdi nad odrom. Odlično ga je odigrala in odpela pevka šansonov Vita Mavrič-Rudič. Od Sneguljčice, katero je upodobila Dunja Spruk, smo pravzaprav več pričakovali; ni nas povsem prepričala. Mogoče bo o svoji vlogi še razmišljala in v ponovitvah dodelala svojo kreacijo. Princ – odpel ga je tenorist Branko Robiňak – je v prvem dejanju odpel svojo vlogo povsem operno. Skladatelj mu je namenil precej eksponirano arijo, kateri je bil komaj kos. Razživel se je v drugem delu, kjer nastopi kot rešitelj – super rokerska zvezda, kar mu očitno zelo leži. Sploh je mojster Adamič drugi del predstave koncipiral povsem brodwaysko in zdelo se mi je, da včasih slišim Glenna Millerja ali celo Gershwinna. Škratje so svojo vlogo bolje odplesali in odigrali kot pa solistično odpe-

li. Kot pevski septet so bili pa zelo izenačeni. Senela Redžepagić je bila v vlogi mačeha igralsko odlična, manj pevsko, predvsem je imela pa slabo dikcijo. Humer Jože je kot lovec svojo vlogo odigral in odpel bolj kot očetovski zaščitnik uboge Sneguljčice, kar pa lovec vendarle ni.

Za slovensko glasbeno ustvarjalnost in poustvarjalnost je pa vendarle najpomembnejša, da smo v Križankah 19. julija poslušali slovensko celovečerno glasbeno delo, katerega je v celoti spremljal pihalni orkester. Če smo pri prvih taktih še premišljevali, kako bo orkester zvenel simfonično brez godal, smo v nadaljevanju – tudi po zaslugi zelo dobrega režiserja Krešimirja Dolenčiča in odlične koreografinje Mojce Horvat z njeno plesno skupino – na to pozabili. Odlična pihala so povsem nadomestila godala in orkester je s svojim odličnim dirigentom vred veliki zmogovalec novega slovenskega glasbenega dela.

Z nestrpnostjo pričakujemo reakcijo naših malčkov, ko bodo v jeseni – predvidoma v Cankarjevem domu – predstavili večkrat ponovili, saj je navsezadnje Sneguljčica njim namenjena. Čestitke skladatelju Adamiču, dirigentu Šurbeku, plesni skupini Mojce Horvat in vodstvu ljubljanskega Festivala za pogumno potezo.

Lovro Sodja

Ludvik Jank mlad 90 let

Zadnje nedeljo je na Radišah praznoval svoj 90. življenjski jubilej župnik Ludvik Jank. Z njim je praznovalo ogromno število ljudi, med drugim so prišli iz Ziljske doline, kjer se je Ludvik Jank rodil. Med številnimi gosti je bil tudi zgodovinar uni. prof. dr. Andrej Moritsch, krški škof dr. Egon Kapellari pa je poslal čestitke. Slavnostno sveto mašo, katera se je začela ob 9.30, so sooblikovali ljubljanski pomožni škof Lojze Urban, Jože Kopeinig, Hanzi Lampichler in pater Roman. Po maši so jubilarju čestitali še župan občine Žrelec, godbena skupina iz Štebna pri Zilji in radiški otroci, po maši pa se je slavje nadaljevalo pri kulturnem domu, skupaj z radiškimi farani.

Obilo čestitk za župnika Ludvika Janka

Jezik je duša

JANKO MESSNER

Koliko velja slovenščina v NT?

Janko Kulmesch s svojim tednikom že kar slovi po izjemni neobčutljivosti za naš materin (očetov) jezik, zato zveni njegovo narodno zaplankano senzacionalno pogajanje za nekakšno politično samostojnost koroških Slovencev že kar skurilno, po slovensko – norčavo smešno. Takole pravi na 3. (politični) strani NT, 16. malega srpana: „Predvsem pa velja iskati večje sodelovanje med zamejskimi Slovenci samimi.“

Prav gotovo je ta „veljati“ najbolj (zlo)rabljena modna beseda naših dni, ki se je prethotapila brez potnega lista čez Ljubelj v naše uredniške miznice, tja, kjer vlada obupna trajna suša: prej kdaj, ko so uredniki sloveli po tem, da so besede izbrali, tehtali, moško postavljali, takšni načičkani kuzli ne bi noben urednik privoščil zavetišča (azila), dandanes pa, ko se glave naših novinarjev vidno praznijo in leti kar naprej ponavljajo iste besede, jim je vsaka pritepena ponujalka in počepka iz najbližje besedne beznice ljubša kakor domača beseda iz Cankarjevih, Trdinovih, Kosmačevih ali Prežihovih knjig, kaj še iz ust naših kmečkih prednikov, za katerimi bi morali šele stikati in jih skrbno v zvezke zapisovati...

Oglejmo si četrto dovoljenih udomačenih pomenov tega glagola – na nemški osnovi: 1) gelten, wiegen: b a n k o v e c s Titovo podobo n e v e l j a v e č, t a p r e p o v e d n e v e l j a v e č, njegova beseda veliko velja, njegova (beseda) m o r a v e d n o v e l j a t i, o b v e l j a t i. 2) kosten (stati): koliko velja steklenica piva? T a p o t m e j e v e l i k o v e l j a l a. 3. verabreden, vereinbaren, ausmachen: Ali való? vpraša naš kmet sosed v pomenu: ali drži? Preden si sežeta v roke v znamenje, da sta se zedinila, torej: a l i v e l j a? ž e v e l j a (je že dobro), v e l j a, d a p r i d e š (zmenjena sva). 4) bekannt sein, berühmt sein für: ta obrtnik v e l j a z a b o g a t i n a, z a t e p c a, z a i z v e d e n c a... T a u č i t e l j v e l j a z a l e n u h a, t a n o v i n a r z a p o v r š n e ž a. Ž e n j e g o v a p r v a k n j i g a v e l j a z a e n e g a n a š i h n a j b o l j š i h r o m a n o v...

Tako torej, četrto udomačenih pomenov, petega pa je treba pregnati, čez Ljubelj izgnati tja (abschieben), odkoder se je prikradel: namesto „v e l j a i s k a t i v e č j e s o d e l o v a n j e...“ recimo, da j e v r e d n o i s k a t i, d a j e n u j n o i s k a t i v e č j e s o d e l o v a n j e, d a m o r a m o i s k a t i, d a s e s p l a č a i s k a t i v e č j e s o d e l o v a n j e i p d. Zakaj se naši novinarji te meglene pritepenke tako radi oklepajo? Zato, ker se z njo lahko ogibljejo nedvoumni mnenj in sodb. Če kdo zapiše: „turistična podjetja pravijo, da velja počakati podatke za avgust“, ni jasno, ali m o r a m o, ali b i b i l o d o b r o p o č a k a t i, j e t r e b a, b i k a z a l o p o č a k a t i i p d.

Datum	Kraj	PRIREĐITVE	Prireditelj
od 12. 8. do 15. 8.	Sele na Klopinskem jezeru	Muzejski avtobus z razstavo na temo „Voda“ na parkirišču Eberhard	Zvezno ministrstvo za znanost
Sobota 14. 8. 19.00	pri gostilni Loser v Šmihelu	Koncert na trgu	Občina Bistrica pri Pilberku
Nedelja, 15. 8. 6.00	pred kulturnim domom na Radišah	Društveni izlet Iz Koroške v Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino	SPD „Radiše“
Nedelja, 15. 8. 8.30	izpred zadruga v Bilčovsu	Izlet na planino Bilčovs – kočja Lammersdorf – Mitnica – vrh Jufen, kjer bo ob 11.30 sv. maša. Prijave na tel. 04228/2274	SPD „Bilka“ in SPD Celovec
Nedelja, 22. 8. 14.00	pri Jerebu na Obirskem	11. tekma koscev	Alpski klub Obir
od 22. 8. – 27. 8.	Teden v planinah	Katoliška mladina s katoliško mladino v planinah; vodi: Peter in Stanko Olip, Hanzej Sticker	
So., 28. 8. – Ne., 29. 8.	Katoliški dom prosvete v Tinjah	Zdravstvena masaža vodi: mag. dr. Christian Kobau	Dom v Tinjah
Po., 30. 8. – To., 7. 9.	Katoliški dom prosvete v Tinjah	Izobraževalno potovanje v Burgundijo; vodi: dr. Grete Schmidt	Dom v Tinjah
Ne., 19. 9. – So., 25. 9.	Katoliški dom prosvete v Tinjah	Izobraževalno potovanje na Sicilijo vodi: dvorni svetnik dr. Johann Sturm	Dom v Tinjah
Sobota, 21. 8. 10.30	Žabnice/Camporosso (Italija)	Romanje treh dežel z mašo v štirih jezikih. Avtobus vozi izpred Dušnopastirskega urada v Celovcu, Waaggasse 18 (cena 180.-), tel. 0463/5877-31	

RAZSTAVE

SINČA VAS

– Grad Žirovnica/Wasserhofen – razstava vedut s Koroške iz 17. do 20. stol. (do 29. 8.)

TINJE

– Dom v Tinjah – razstava del Stanka Sadjaka

VRBA

– Casino Hotel Mösslacher – Max Gangl – Skulpturen im Freiraum (do 31. 9.)

SEMISLAVČE

– Galerija Rožek – Šikoronja – razstava del Janeza Bernika (do 29. 8.)

LIBUČE

– Galerija Falke-Kuhn razstava grafik Janeza Bernika

PLIBERK

– Galerija Werner Berg, Glavni trg – odprta vsak dan od 10. do 12. ure in od 14. do 16. ure

CELOVEC

– Deželna galerija, Burggasse 8 – Cornelius Kolig/Camera Picta (do 5. 9.)

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 11. 8. Glasbena sredo.
Večerna 21.05 – 22.00 Pesmi sonca in morja 93

Četrtek, 12. 8. Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 13. 8. Iz ljudstva za ljudstvo: 1. Š. Martinjak „Pri pranganju“, 2. „Kmečki koledar – Domača pratika“

Sobota, 14. 8. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 15. 8.

6.30–7.00 Praznična oddaja
18.10–19.00 Mariji kraljici v čast doni pesem

Ponedeljek, 16. 8. Igraje spoznamo jezik soseda – Medkulturne počitnice v Droboljah ob Baškem jezeru

Torek, 17. 8. Partnerski magazin

Avstrijska gospodarska zbornica išče

tajnika/tajnico

za gospodarsko predstavništvo v Ljubljani pogoji:

- matura
- zelo dobro znanje slovenščine
- sposobnosti: prevajanje tekstov slovenščina/nemščina in nemščina/slovenščina
- starost do 35 let
- avstrijsko državljanstvo
- odsluženi vojaški rok

Vloge telefonsko: Avstrijsko gospodarsko predstavništvo v Ljubljani, tel.: 03/061/152-244 (g. Gradt)

SPD Bilka in Slovensko planinsko društvo vabita na

Izlet na planino

Kdaj: 15. avgusta 1993

Odhod: Odpeljemo se ob 8.30 s privatnimi avtomobili izpred bilčovske zadruga

Cilj: Koča Lammersdorf

Čas vožnje/hoje: Bilčovs – kočja Lammersdorf = 60 km; Muta = 55 šil.; hoja do vrha Jufen, kjer bo ob 11.30 sv. maša, traja 45 minut. Prijava: Prijave oz. vprašanja možnosti, komu se lahko pridružite, prejme gospod Anton Valentinitš, tel. 04228/2274.

Mladina k besedi!

Kreativni dnevi za napredno mladino

Kraj: Bilčovs, pri Korenu

Čas: od 26. do 28. 8. 1993

Prijave oz. nadaljnje informacije: 0463/512528-28

POLITIČNO
UPRAVNA
AKADEMIJA

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redakcija: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blatlinie: setevsek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Urednika/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakoung.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založnika in tiskarska družba z o. j. Drava, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Slovenijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za upokojence 280 šil.); za Slovenijo 1500 SIT.

TRIBUNA BRALCEV

Sprechen wir über
das Sprachpapsttum
(Linguopapismus)!

Eingedenk der Sprachbarrieren, die eine Sprechstundenhilfe vom sprachgewandten Sprachwissenschaftler in unaussprechlicher Weise trennen, vernahm erstere wohl sprachlos vom Streit, den zwei Sprachlehrer mit sprachlichen Mitteln behufs Beweises der jeweils gegenseitig verschuldeten Sprachwidrigkeiten führen. Da beide, derselben Sprachgemeinschaft angehörend, dieselbe Sprache sprechen, geriet dieser Sprachenstreit (noch) nicht zum Sprachenkampf, wohl aber zum wenig ansprechenden Sprachtheater. Herr Janko sprach in seiner Sprachecke sprachfertig davon, daß Herr Reginald einige Sprachschnitzer begangen habe, während Herr Reginald seinerseits meinte, daß Sprache eine lebende Materie sei, wohl auch abhängig von der Sprachgeographie. Beide mögen in entsprechender Weise recht haben, wenn sie sich zum Sprachrohr eigener Sprachregelungen machen, jedoch ist nach meiner sprachgefühlsmäßigen Spracherfahrung Herr Reginald im Unrecht, wenn er davon spricht, daß die deutsche Sprache den Ausdruck „beholzen“ nicht kenne. In einem meiner Sprachführer (Mak-kensen) ist sehr wohl die Sprache davon. Die Sprachakademien aller Län... aber an dieser Stelle meiner sprachphilosophischen Überlegungen hörte ich plötzlich das Sprechorgan meiner Frau, die mir in sprachfehlerfreier Weise sprachmelodisch-kärntnerisch befahl: „Gemma ess'n!“ Sprach's und knallte einen Teller vor mir hin! Sprechfaul wie ich nun einmal bin, wagte ich ihr nicht zu widersprechen. Außerdem versprach mir der Bratenduft dementsprechende Genüsse.

P.S.: Hvala Bogu sem Ziljan! Naš izraz za „Sprache“ je „žobar“. „Jezik“ pa je pri nas nekaj, kar včasih nekaterim pokazemo...

Hermann Fritz, živeč na Sprachgrenze v Podkloštru/Arnoldstein

Netočno poročanje

Ko sem prebirala članek v Vašem listu z dne 4. 8. 1993 pod naslovom „Miha Antonič mlad 60 let“, sem z začudenjem morala ugotoviti, da je Vaš dopisnik med navajanjem osebnosti iz političnega in gospodarskega področja pozabil omeniti predstavnika Zveze slovenskih zadrug in glavnega govornika gospoda dr. Pavla Apovnika. Ni mi znano, iz kakršnega razloga je to opustil? Morda je prišel prepozno in je ta govor zamudil.

Zdi se mi zelo važno ugotoviti, če je nekdo dopisnik, naj poroča stvarno ali pa rajši opusti.

Ugotoviti hočem, da je na ta jubilej vabila Zveza slovenskih

Smrt Sarajeva/Mord an Sarajevo

Bosanski sociolog in novinar Zeljko Vuković je bil nad deset let dopisnik iz Sarajeva za beograjski časopis Borba. Zaradi svojega protinacionalističnega gledanja se je kmalu hudo zameril vsem trem stranem v jugoslovanskem konfliktu. Novembra lanskega leta mu je uspelo zbežati v Beograd, od koder je maja letos zaradi vojaške obveznosti zbežal na Norveško, kjer je dobil tudi politični azil. Za svojo novinarsko delo je prejel številne nagrade. Njegova knjiga Mord in Sarajevo bo išla jeseni v številnih jezikih. Zeljko Vuković je član AIM (Alternativna Mreža Informacija) in skuša premostiti informacijsko blokado iz bivše Jugoslavije. Objavljeni intervju v tedniku Ulenspiegel je dal za mesečno oddajo Bura, ki jo v srbohrvaščini snema Radio Zinzine v kooperaciji FERL in AIM.

Bura: Seit der Eskalation des Krieges in Herzeg-Bosnien scheint es klar, daß das Konzept eines vereinten souveränen Bosnien-Herzegowina, das von Alija Izetbegović und der internationalen Staatengemeinschaft vertreten wurde, gestorben ist. Wie erklärst Du Dir, daß es so weit gekommen ist? Du warst ja einer der wenigen Journalisten vor Ort, die bereits ein paar Monate nach Kriegsausbruch das Fehlschlagen dieser Politik vorhergesagt haben, weil sie die Realitäten völlig verkennt.

Željko Vuković: Die erste wesentliche Tatsache, die die internationale Staatengemeinschaft und sämtliche Beobachter bis jetzt noch immer ignorieren, ist, daß es Bosnien-Herzegowina als Staat schon ein Jahr vor Kriegsausbruch nicht mehr gab. Denn es erfüllte nicht mehr die Kriterien für einen funktionierenden Staat: ein Territorium, eine Bevölkerung und eine Regierung, die tatsächlich die Staatsgewalt ausübt. Zum Zeitpunkt der Anerkennung existierte Bosnien-Herzegowina also bereits nicht mehr so, wie es in seiner eigenen Verfassung verankert ist. Das Prinzip der Machtausübung durch die Vertretungen der drei Nationalitäten war nämlich nur noch auf die rein geographische Dimension reduziert.

Diesen Zustand zu akzeptieren, war ein fataler Fehler der internationalen Staatengemeinschaft. Denn sie setzte sich für die Beibehaltung einer

Situation ein, in der die Ursache für den Krieg lag.

Nur so konnte sich der Konflikt derart ausweiten. Alija Izetbegović und seine Regierung als die legitime Vertretung aller Völker anzuerkennen, kann nur als politische Kurzsichtigkeit gewertet werden. In Wirklichkeit haben wir es mit drei Militärjuntas zu tun, die ihre Existenz vor allem den zahlreichen Irrtümern der internationalen Staatengemeinschaft verdanken. Diese hat die drei Juntas auf das internationale Verhandlungsparkett in Genf und New York geführt und im Namen ihrer Völker entscheiden lassen, was jedes Mal von einer Ver-

schärfung des Krieges begleitet war.

Es scheint also, daß es Bosnien nicht mehr gibt.

Natürlich, Bosnien ist erdolcht, es ist zerstört. Bosnien-Herzegowina existiert nicht mehr, und es ist unmöglich, es wieder zu errichten. Nicht nur aus wirtschaftlichen Gründen (zerstörte Verbindungslinien, Fabriken usw.), sondern auch, weil die Menschen dort nicht mehr zusammenleben können.

Die meisten Bosnier haben alles verloren: Ihre Vergan-

In Wirklichkeit haben wir es mit drei Militärjuntas zu tun, die ihre Existenz vorallem den zahlreichen Irrtümern der internationalen Staatengemeinschaft verdanken.

genheit, ihre Gegenwart und ihre Zukunft. Für den Großteil ist die Tragödie, die sie durchleben, die einzige Daseinsberechtigung. Es gibt kein Wertesystem mehr, das Bosnien als Staat erhalten könnte. Selbst wenn sich die Bosnier jetzt dazu entschließen, den Krieg zu beenden, zusammenzuleben und die Verbrechen zu verzeihen, bleiben noch zwei Kriterien, nach denen sie sich immer unterscheiden werden: Die nationale Zugehörigkeit und die Kriegsvergangenheit. Das würde zu einer völlig absurden Situation führen, in der ein und die selbe Person an einem Ort Kriegsheld und zweihundert Meter weiter Kriegsverbrecher wäre. Solche Fälle sind derart häufig, daß es

Zum Zeitpunkt der Anerkennung existiert Bosnien-Herzegowina bereits nicht mehr so, wie es in seiner eigenen Verfassung verankert ist.

ein Ding der Unmöglichkeit ist, all diese Leute in einem Staat zu vereinigen.

Wenn der Krieg einmal beendet sein wird, wird es keinen Sieg wie nach dem Ersten oder Zweiten Weltkrieg geben. Für Bosnien würde dieser Sieg nur einen permanenten Kriegszustand oder einen kriegerischen Frieden nach sich ziehen. Ich denke, am Anfang wird eine Beirut-Phase folgen, und danach eine Kombination der beiden. Auf jeden Fall wird es ein Unglück auf lange Sicht sein.

Slovenska prosvetna zveza Celovec

razpisuje

likovno kolonijo mladih,

ki bo od 23. do 28. avgusta v Porabju na Madžarskem

Na programu bo delo z glino in keramiko.

Prijavite se na SPZ, tel. 0463/514300-20

Slovenski vestnik čestita!

gospodu župniku **Ludviku Janku** z Radiš za 90. življenjski jubilej;
gospo **Mariji Zankl** ob Preseškem jezeru v Ziljski dolini za god in 85. rojstni dan;
gospo **Rozi Polesnig** iz Vogrč za 48. rojstni dan;
gospo **Mili Jug** iz Železne Kaple za 25. rojstni dan;
gospo predsednici SPD „Lipa“ **Zalki Kuchling** iz Štriholč za rojstni dan;
društvo upokojencev Šentjakob čestita gospodu **Tončiju Gabrijelu** po domače Strdenu iz Leš in **Cili Serajnik** iz Šentpetra za rojstni dan;
Miklavčičevi Ančki iz Vogrč za 50. rojstni dan;
gospo **Rezi Hren** iz Gorič pri Miklavčevem za rojstni dan;
društvo upokojencev v Selah čestita gospodu **Tomiju Maku** in gospo **Marti Velik** in **Mariji Dovjak** za osebne praznike;
gospo **Mariji Sperdin** iz Čirkovč pri Pliberku za god in 92. rojstni dan;
gospo **Marici Pečnik** iz Železne Kaple za 70. dvojni praznik;
društvo upokojencev Pliberk čestita **Heleni Kropivnik**, **Štefanu Hudobniku**, **Lorenzu Hribarju**, **Hermi Trampusch**, **Augustu Eberweinu**, **Mariji Hirm**, **Roku Drugu** in **Ernstu Wölblu** za osebne praznike;
gospodu **Franciju Pristovniku** iz Sel za 80. življenjski jubilej;
gospodu **Lincu Lorenzu** iz Globasnice za dvojni praznik.

Iščemo

telefonistko

z znanjem slovenščine, nemščine in deloma angleščine s takojšnjim vstopom.

Pisne ali telefonske prijave pri

Karanta Handelsgesellschaft m.b.H., 1090 Wien/Dunaj, Alsbachstr. 14-16, Telefon: 0222/310 43 25.

zadrug in ne kakšna politična organizacija in mi je zato to dejanje Vašega dopisnika tembolj nerazumljivo.

Micka Miškulinig, Velika vas

Opravičilo

Za to neljubo napako se opravičujemo in zagotavljamo, da se nikakor ni zgodila namenoma.

Uredništvo

Iz ženskega vidika

Paraziti pri delu in drugje!

piše Šteka Vavti

Zagotovo tudi vi poznate koga, ki se v vsaki situaciji in brez naporov zna zmuzniti skozi življenje, se otresti vsake odgovornosti in predvsem dela – na vaš račun. Takšne tipe poznamo na delovnem mestu: tako dolgo sitarijo, se kregajo, stokajo in tarnajo, dokler jih ne odrešimo iz stresa s tem, da poleg svojih nalog prevzamemo še njihove. Morda je to kakšen sodelavec ali sodelavka, včasih je to šef, ki se navzven krasi z idejami, ki so se pravzaprav porodile v glavi tajnice. Skratka, sebe postavlja v ospredje, čeprav je delo, ki ga predstavlja, opravi nekdo drug.

Takšni paraziti na delovnem mestu se najbolj pogosto najdejo pri tako imenovanem „team-work“, pri delu v skupini.

Ko sem še študirala, smo v skupini pripravljali obširno seminarsko nalogo, pa je ob koncu semestra pripadljak nek kolega, katerega ves semester poprej ni bilo videti na univerzi, in zastokal: „Nujno potrebujem spričevalo! Prosim, dodajte k nalogi še moje ime!“ In že je – brez vsakega truda – imel v žepu spričevalo, za katerega so ostali delali ves semester.

Simptomatično je tudi, da je taisti kolega medtem postal „nekaj višjega“ pri radiu na Dunaju – to pa ne zato, ker bi bil posebno pameten, temveč, ker je že takrat sedel tam njegov stric...

Prepričana sem, da bo vsaka izmed bralk poznala iz svojega življenja kak podobno primer, saj je takih ljudi dovolj tudi v slovenskih strukturah! Pomislimo na kakega kmeta, ki ves dan gara, zvečer pa hodi še na vaje, sodeluje pri več zborih, igra igre... dan za dnevom se žrtvuje „za slovenski narod“ in njegov obstoj... Potem pa pride kakšen politični (ali drugi) funkcionar in se pobaha, kako dobri smo vendar, in kaj vse nam je uspelo...

Morda se zdaj vprašate, kako se bomo v našem vsakdanjiku lahko otresle teh parazitov – neodvisno od tega, ali se pojavljajo na delovnem mestu, v družini, med prijatelji in prijateljicami ali na vasi?

Rešitev problema je enostavna! Naučiti se bomo morale kdaj pa kdaj uporabiti besedo „NE“, si ne dovoliti vpreči za interese drugih, predvsem pa – ostati pri tem dosledne!

Odbojarski praznik v Dobu

Da je jubilejni odbojarski praznik tako dobro potekel, je bila nedvomno zasluga organizatorja s predsednikom Gerhardom Matschekom na čelu, ki je znova dokazal, da zna navdušiti pomagače. „Zahvala velja številnim pomagačem v kuhinji, za šankom in ob stojnici z žganimi pijačami, pozabiti pa ne smemo tudi ne koordinatorjev turnirja,“ je rekel predsednik SK Dob. Ker se toliko govori in piše o vremenu, je treba omeniti, da bi v petek zvečer silna burja skoraj odnesla šotor. Neustrašeni domačini in nekaj že prispelih odbojkarjev se je borilo proti burji in rešili so šotor.

Popoln uspeh je bil športni del praznika. Kar

69 ekip, igrajo tri ženske in trije moški v enem moštvu, se je odzvalo vabilu Dobljanov. Videli smo že skoraj vrhunsko odbojko, za to so skrbeli številni igralci reprezentance (Avstrije, Slovenije, Italije). V finalu v nedeljo popoldne sta se pomerili moštvi „Terminators“ in „In Vino Veritas“. In res – v vinu je bila resnica, „Terminatorji“ so bili premagani. V drugem finalu sta se pomerili moštvi iz Italije. Ekipa „ZAK“ je premagala „Hundert Spritzer“. Številni gledalci se niso čudili, menda so prejšno noč kar 149 „šprijarjev“ popili. Arrivederci, srečno, auf Wiedersehen... naslednje leto pri 11. odbojarskem prazniku.

Marko Trampusch

ŠAH

Uspešen nastop Dunje Lukan na SP mladincev v Bratislavi

BRATISLAVA. Mlada šahistka Slovenske športne zveze (SŠZ) Dunja Lukan je od 17. do 31. julija v Bratislavi na Slovaškem zastopala Avstrijo na svetovnem mladinskem prvenstvu v šahu. Igrala je v skupini deklet pod 16 let in s štirimi točkami osvojila dobro 48. mesto med 60 udeleženkami. Od 10 partij je izgubila samo tri – proti Maii Komineichvili (Georgija), Poljakinji Moniki Bobrowski ter Ruth Hollinger iz Irske – premagala ja alžirsko državno prvakinjo Fahimo Zoubida Rachedi, remizirala pa je proti Elizi Ibrahim (Malazija), Stien Storm iz Belgije, Ingrid Mihelič iz Slovenije, Martini Risch iz Luksemburga, Veronique

Muller iz Francije ter Mehikanki Nayeli Lopez. Ene partije perspektivna slovenska šahistka zaradi bolezni ni mogla igrati.

Vodja avstrijske mladinske reprezentance Andreas Druckenthaner je bil z nastopom Dunje Lukan na SP izredno zadovoljen, saj je odigrala nekaj odličnih partij in bi z malo več sreče lahko zasedla še boljše mesto.

V skupini deklet pod 18 je Sonja Sommer iz Gospe Svete s 6 točkami iz 11 partij osvojila odlično 25. mesto, veliko presenečenje pa predstavlja tudi 25. mesto Eve Moser iz Špitala ob Dravi v skupini deklet pod 12 let. Dosegla je 5,5 točke iz 11 partij.

SAK : WAC 2:0

Preschern, Savić, Pappler, A. Sadjak, Šmid, Ramšak (F. Sadjak), M. Sadjak, Blajs, Vrabac, S. Sadjak, Lippusch.

Gola za SAK: G. Pappler (98), Lippusch (115).

Podliga vzhod

Bilčovs – Mostič 2:1

Bilčovs je igral tokrat doma proti Mostiču. Trener Hobel je že pred tekmo poudaril, da se ne bodo pustili zlahka premagati. Da pa so lahko zapustili igrišče kot zmagovalci, je zasluga Partla, ki je v zadnji minuti s svojim zadetkom rešil Bilčovsu obe točki.

1. razred D

Tokrat slovenskim moštvom ni šlo tako dobro od nog. **Selani** so v Dobri vasi kljub terenski premoči pustili obe točki, tekma se je končala z 2:1. Tudi **Globasnica** je v tujini proti Frantschachu izgubila s 3:1, **Šmihelčani** pa so podlegli doma Metlovi z 2:0. **Železna Kapla** pa je doma z rezultatom 0:0 dosegla le točko, čeprav so si vsi pričakovali in želeli zmago.

Dunja Lukan (SŠZ) je uspešno zastopala avstrijske barve na svetovnem šahovskem prvenstvu mladincev v Bratislavi.

Kje so navijači SAK?

V zadnjih tekmah SAK je prišlo na domače igrišče v Trnji vasi le po 300, v zadnji tekmi celo le 250 gledalcev, da o pravih navijačih SAK sploh ne govorimo.

Sta res kriva vročina oziroma razočaranje nad uspehom v kvalifikacijskih tekmah? Tega mnen-

ja je namreč trener SAK dr. Ivan Ramšak, ki odsotne navijače zagovarja sledeče: „Mi imamo najboljše navijače. Kadar jih res potrebujemo, tudi pridejo. Tudi oni rabijo malo odmora. Pri tej vročini in po razočaranju ob koncu sezone jim oprostim, da so ostali doma.“

Na drugi strani pa upam, da bodo navijači le prišli in nam s svojim obiskom honorirali naše zmage in naš povzdig v 2. kolo avstrijskega pokala in da si bodo ogledali mladega domačega igralca Simona Sadjaka ali našega novega legionarja Dinka Vrabaca.“

1. pokalna tekma: G. Pappler dal odrešilni gol

Prvo kolo avstrijskega pokala v Trnji vasi je SAK odigral pod neugodnimi pogoji – predvsem v prvem polčasu je igralce mučila vročina – po 120. minutah, torej po podaljškju, pa so premagali tako WAC kot tudi vročino.

WAC se je predvsem v prvem polčasu izkazal zopet kot nevaren, borbena nasprotnik. Vdati pa se je moral v podaljškju, ko je SAK postajal močnejši in ko je Pappler po lepi dvojni podaji z Lippuschem uspešno zaključil svoj prodor. V 115. minuti pa je Lippusch s svojim golom dokončno

odločil tekmo v prid SAK.

Gerhard Pappler o tekmi in svojem голу: „K tekmi sami moram reči, da danes vročina ni dopustila hitrejših tekme. V drugem polčasu je bilo že nekoliko boljše in imeli smo tudi boljše priložnosti. V podaljškju pa so opešali igralci WAC in to smo mi tudi izkoristili.“

Pri svojem голу sem v sredini igrišča dobil žogo in videl, da me nihče ne atakira in tako sem prišel skoraj že do kazenskega prostora. Videl sem, kako mi je Lippusch ponudil za dvojni podajo, za-

to sem mu igral žogo, on pa mi jo je takoj idealno podal in tako sem lahko z levo nogo uspešno zaključil to akcijo.“

Gerhard Pappler

SAK pod 19 izredno razpoložen

V zadnjih štirih tekmah so igralci SAK pod 19 pokazali, da so trenutno v odlični formi in da se njihov trening pod vodstvom Jožeta Fere oziroma skupno s prvim moštvom obrestuje. V teh treh tekmah so zabili 18 golov, prejeli pa so tri.

SAK: Borovlje 3:0 J. Fera (2), Popović; Breže: SAK 3:9 J. Fera (5), Ramšak (2), Buchwald, F. Sienčnik. SAK: Lienz 4:1 J. Fera (2), Fl. Sienčnik, Buchwald

WAC: SAK 0:6 S. Sadjak (2), Buchwald (2), J. Fera, Fl. Sienčnik;

Wietersdorf – SAK v Klein St. Paul; v nedeljo, 15. 8. 93, ob 10.30

ZA NAŠE PLANINCE

V Aster in na Mohar

Tokrat se bomo podali na Zgornjo Koroško v prisojno gorsko dolino Asten v Sadnigovi skupini/Sadnig Gruppe, ki se

Piše Lubo Urbajs

ponaša z najvišjo šolo na Koroškem oz. v Avstriji, kar na 1700 metrov višine.

V ta rajski planinski svet se pripeljemo skozi ali mimo (po avtocesti) mesta Spittala v Melsko (tudi Belsko) dolino/Mölltal v smeri proti Heiligenblutu. Malo prej, v turističnem kraju Mört-schach, pa zapustimo melsko cesto in zavijemo na desno v dolino Asten, kamor vodi gorska cesta

kar do 1990 metrov visoke postojanke Sadnig Haus. In če tam ne bi bilo zapornice, bi se z avtom lahko peljali še nekoliko višje do 2046 metrov visoko ležeče gostilne Glocknerblick, od koder se nudi veličasten razgled na Großglockner in bližnjo Šobrovo skupino/Schober Gruppe z njenimi divjimi tiritisočaki.

Cesta iz Mört-schacha proti Asten je sprva precej strma, potem pa se položi in nas vodi mimo samotnih gorskih kmetij skozi Vordere, nato Hintere Asten, kjer je cerkvi-ca in šola, do kočice Sadnig Haus. Nekateri kmetije v tej dolini so v takšnih strminah, da se res čudiš,

kako se ljudje tam preživljajo. Severno nad kočico Sadnig Haus (ime po gori Sadnig, slov. Zadnik na 2745 m višine) so same planine s pastirskimi stanovni. Na tem območju so nekoč kopali zlato rudo, na kar spominjata slovenski imeni Ruden in Ruden Scharte nad zatre-pom vrhov Stellkopf-a in Rote Wand, oba visoka preko 2800 metrov. Ogromni planinski svet Asten je danes turistično zanimiv (poletni in zimski turizem). Do tega je pripomogla privlačna lega in predvsem sodobna cesta. Včasih, ko je še ni bilo, je bilo drugače. Pozimi so bili prebivalci Astna odrezani od (sveta) doline in tako bili prisiljeni ob smrtnih primerih mrličih do pomladi shraniti na skednju. Kakor to neverjetno zveni, je pa res bilo tako.

Ko smo že pri „Zadni-

kovi koči“, je nujno, da še obiščemo eno uro peš oddaljeno že omenjeno razgledno točko planinsko postojanko Glocknerblick na vzhodnem pobočju melske doline. Od tam je tudi lepa priložnost za vzpon na severovzhodni razgledni vrh Mohar (2604 m). Pot nanj je v začetku do Moharkreuz (mogočen križ) na višini 2451 m nekoliko strma, nato pa bolj položna. Z vrha je izredno lep razgled na Großglockner, Šobrovo in Zadnikovo skupino in na z večnim snegom obdani Sonnblick. Vračamo se lahko po drugi poti v severovzhodni smeri do sedla Göritzer Törl (2463 m) in nato naravnost proti jugu do Zadnikove kočice. Za to krožno pot bomo rabili 4 in pol do 5 ur hoje po sorazmerno lahkem terenu. Obiščite ta svet, ne bo vam žal!

Senožet v Asternu